

MIJN NAAM IS

Helga – Olga – Helena

Onweerstaanbaar is ze, Helga in de tv-serie 'Allo 'Allo!, onvolprezen parodie op de BBC-serie Secret Army (over een verzetsorganisatie die tijdens de Tweede Wereldoorlog neergeschoten geallieerde piloten het bezette België uitsmokkelt). Natuurlijk hadden de tv-recensenten het aanvankelijk weer helemaal anders begrepen, maar de kijkers vonden de fratsen en grollen van cafébaas René, kolonel Von Strohm, kapitein Geering en co. meteen steengoed. Helga (Kim Hartman) is de secretaresse van de kolonel en ongewild het liefje/slaafje van Herr Flick van de Gestapo.

De welluidende naam Helga is natuurlijk afgeleid van het Germaans, meer bepaald van het woord haïliga, wat 'heil brengend' betekent. De Russische variant is Olga, en die dateert uit de tijd van vikinghoofdman Rurik (op zich een afgeleide van het Oudnoors met als betekenis 'beroemde regent'). Precieze jaartallen met betrekking tot geboorte en dood van deze Rurik zijn niet bekend, maar het vaakst genoemd worden respectievelijk 830 en 879. In Novgorod bouwde hij Rurikovo goroditsje (Ruriks vestingstadje). Daarnaast zou Rurik hebben geheerst over het gebied tussen de rivieren Neva en Oka en wordt hij bijgevolg beschouwd als de grondlegger van het huidige Rusland en Oekraïne. Maar we kijken af...

Aan de oorsprong van de kerstening van datzelfde Rusland en Oekraïne staat Olga, groothertogin van Kiev. Geboren omstreeks het jaar 890 in het dorp Vybuti in Ruriks rijk, wordt deze heilige in christelijk-orthodoxe kringen nog altijd beschouwd als het bindteken tussen het christendom en het Russische volk. Zij werd geboren uit de Variagen, een etnie van Fins-Scandinaafse oorsprong. Wellicht was ze de dochter van een Variaagse hoofdman, die toezicht had op een strategisch punt van de handelsweg die in de negende eeuw Variagen en Grieken met elkaar verbond. Op zeer prille leeftijd huwde zij in 903 een prins van Russische bodem, Igor Rjurikovic. Zij werd aldus een tastbaar symbool van de band tussen Variagen en de Russisch-Slavische volkeren.

Toen Igor in 945 door een vijandige volksgroep werd vermoord, was Olga nog geen christen en allerminst een heilige. Met haar vurige temperament was ze vastbesloten haar man te wreken en dus gaf ze het bevel menig opstandige hoofdman zware belastingen op te leggen en desnoods om het leven te brengen. In naam van haar driejarige zoon Svjatoslav, geboren in 942, oefende zij met opvallend politiek doorzicht het bestuur uit over het prinsdom Kiev en wist ze de provincie Novgorod afhankelijk te maken van Kiev. Omdat zij rechtschapen en barmhartig was, maar onbuigzaam tegenover elk onrecht, werd zij door het volk bemind.

Gedoopt werd Olga wellicht enkele jaren vóór haar reis naar Constantinopel, volgens de overlevering door haar kapelaan Gregorius. Door patriarch Polieuctus werd de groothertogin geroemd onder de vrouwen van Rusland. Voor haar zoon,

die zich nooit tot het christendom zou bekeren, was zij een bezorgde moeder en een toonbeeld van christelijk leven.

Groot was Olga's vreugde toen haar kleinzoon Vladimir in de Djnepr werd gedoopt, en meer nog toen ze hem zag uitgroeien tot de grote geloofsverkondiger (en later heilige) onder het Russische volk. In 862 is voor het eerst in Kiev sprake van een kerkelijke organisatie. Kort daarop wijden de heilige Cyrillus en Methodius zich aan de evangelisatie van het Russische rijk.

Voorheen vooral sensueel en wreed, was Olga voortaan een heilige voor het Russische volk en instrument van God om zijn liefde aan de mensen mee te delen. Dag en nacht bad zij voor hun bekering. Olga was vrijgevig voor missionarissen en liet ook verscheidene kerken optrekken, zoals de heilige Drie-eenheid te Pskov en de heilige Sofia in Kiev. Olga stierf in 969 en haar verering begon zevenentwintig jaar later, toen haar kleinzoon Vladimir haar relieken overbracht naar de kerk Desjatinnaja, gebouwd in opdracht van zijn grootmoeder. Haar feestdag valt op 11 juli, verjaardag van haar sterfdag.

Aangezien Olga bij haar doopsel de naam Helena aannam, kunnen Olga's dus ook een heilige Helena uitverkiezen als schutshelige. De belangrijkste in dat rijtje is en blijft keizerin Helena, de moeder van de christelijke keizer Constantijn. Haar feestdag is 18 augustus. Maar waarom zouden de dames de heilige Olga versmaden, een sterke vrouw die grootse daden verrichtte en een wezenlijk aandeel had in de kerstening van een land waarop aller ogen gericht blijven?